

La Nr.	Nr. din
--------	------------

Domnului **Alexei BUZU**,
Ministru al muncii și protecției sociale

Domnului **Dan PERCIUN**,
Președintele Comisiei protecție socială, sănătate și familie

**Propunere de perfecționare a legislației în domeniul sistemului public de pensii,
în temeiul art. 27 lit. a) din Legea cu privire la
Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nr. 52/2014**

În activitatea de examinare a cererilor, adresate către Oficiul Avocatului Poporului în ultimii ani, din partea persoanelor care se consideră lezate într-un drept, au fost identificate aspecte lacunare care cer a fi soluționate printr-o intervenție de ordin legislativ. Lacunele identificate sunt redată în textul ce urmează și au tangență cu sistemul public de pensii, aflându-se, concomitent, și în vizorul Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, fapt atestat în cadrul ședinței de lucru cu reprezentanții Confederației.

Securitatea socială a populației unui stat decurge dintr-o serie de acte internaționale, care plasează omul în centrul setului de măsuri de natură să-i garanteze un trai decent în cazul existenței sau apariției anumitor riscuri (boală, invaliditate, vârstă etc.). Orice acțiune sau inacțiune a actorilor statali în procesul de implementare a măsurilor de securitate socială se răsfrânge direct asupra beneficiarilor, afectând, inclusiv, speranța de viață.

Situațiile descrise în opinie relevă clar caracterul lacunar al cadrului normativ aferent securității sociale. Pentru a nu admite situații de încălcare a drepturilor omului e necesară ajustarea legislației la realitățile sociale evolutive, evident fiind faptul că neintervenția statului pe segmentul perfecționării normelor juridice din sfera protecției sociale va duce în mod direct la violarea dreptului la protecție socială.

I. Cu referire la lista locurilor de muncă în condiții deosebite; stagiul de cotizare în condiții deosebite de muncă; stagiul de cotizare al femeilor care au născut cinci și mai mulți copii

a. Potrivit art. 41 alin. (2¹) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156/1998 *Pentru persoanele care au realizat stagiul de cotizare în condiții deosebite de muncă cel puțin 10 ani compleți, vârsta standard de pensionare stabilită în tabelul nr. 2 se diminuează conform tabelului nr. 2¹. Lista locurilor de muncă în condiții deosebite, în*

temeiul căreia se acordă pensie pentru limită de vârstă în condiții avantajoase, precum și modul de aplicare a acestei liste se aprobă de Guvern.

Hotărârea cu privire la aprobarea Listelor nr. 1 și a unităților de producție, lucrărilor, profesiilor, funcțiilor și indicilor, în temeiul cărora se acordă dreptul la pensie pentru limita de vârstă în condiții avantajoase nr. 822/1992 a fost abrogată prin Hotărârea nr. 287 din 04.05.17.¹

La moment, este în vigoare Hotărârea cu privire la aprobarea Listei locurilor de muncă încadrate în condiții deosebite, în temeiul căreia se acordă pensie pentru limită de vârstă în condiții avantajoase, precum și a Instrucțiunii privind modul de aplicare a Listei și de confirmare a stagiului special nr. 256/2018.²

Cea din urmă nu conține aceiași listă de activități, locuri de muncă, ocupații care erau prevăzute în Hotărârea nr. 822/1992 și grație cărora persoanele puteau beneficia de dreptul la pensie pentru limită de vârstă în condiții avantajoase.

Deși pct. 3 prevede că *Salariaților care, până la intrarea în vigoare a prezentei hotărâri, au realizat stagiul special la lucrări foarte nocive și foarte grele conform Listei nr. 1 a unităților de producție, lucrărilor, profesiilor, funcțiilor și indicilor la lucrări în subteran, la lucrări cu condiții de muncă foarte nocive și foarte grele, în temeiul cărora se acordă dreptul la pensie pentru limită de vârstă în condiții avantajoase, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 822 din 15 decembrie 1992, li se păstrează stagiul în cauză la stabilirea dreptului la pensie în condiții avantajoase, indiferent de prezența sau absența în noua Listă a profesiei sau funcției în care au activat anterior, nu toți au reușit să realizeze stagiul complet până la adoptarea noii hotărâri pentru a putea beneficia de dreptul vizat în art. 41 alin. (2¹) din Legea nr. 156/2008.*

Problema dată a fost scoasă în vizor de către un grup de petiționari, care s-au adresat la Oficiul Avocatului Poporului cu o cerere colectivă. Pentru a acoperi lacuna legislativă, Avocatul Poporului a înaintat Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale o propunere de perfecționare a legislației prin care a insistat asupra revizuirii listei locurilor de muncă încadrate în condiții deosebite, aprobate prin Hotărârea nr. 256 din 27.03.2018.

Propunerea a fost expediată în 2019, însă autoritățile nu au întreprins acțiuni de implementare a ei.³

În 2022 cazuri similare au fost aduse la cunoștința Avocatului Poporului de către avocatul unui grup de cetățeni care nu pot obține dreptul la pensie pentru limită de vârstă în condiții avantajoase din motivele invocate mai sus.

Carta Socială Europeană (revizuită) prevede în art. 2 *Dreptul la condiții de muncă echitabile*, obligația părților „să elimine riscurile inerente ocupațiilor periculoase sau insalubre și, atunci când aceste riscuri nu au putut fi încă eliminate sau suficient reduse, să

¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=99403&lang=ro

² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=102215&lang=ro

³ <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2019/07/propunere-de-modificare-1.pdf>

asigure lucrătorilor angajați în astfel de ocupații, fie o reducere a duratei muncii, fie concedii plătite suplimentare” (alin. 4). Lipsesc referiri la plata de sporuri sau plăți adiționale la salariu. De asemenea, în art. 3 „Dreptul la securitate și la igiena muncii” se prevede că părțile se obligă, în consultare cu organizațiile patronilor și lucrătorilor să definească, să pună în practică și să reexamineze periodic o politică națională coerentă în materie de securitate, de sănătate a lucrătorilor și de mediu de muncă.

În concluzie, recomandăm revizuirea listei locurilor de muncă încadrate în condiții deosebite, pentru ca toți cei care, în realizarea atribuțiilor de serviciu, sunt supuși riscurilor ce pot afecta sănătatea, capacitatea de muncă și, în consecință, speranța de viață să fie favorizați la obținerea dreptului la pensie, luând în considerare aspecte prevăzute în Hotărârea nr. 822/1992 (abrogată prin Hotărârea nr. 287 din 04.05.17), dar care nu se regăsesc în noua Hotărârea nr. 256/2018.

b. Tot cu referire la pensionarea în condiții deosebite, facem referire și la conținutul art. 41 alin. (2¹) din Legea 156/1998: pentru persoanele care au realizat stagiul de cotizare în condiții deosebite de muncă cel puțin 10 ani compleți, vârsta standard de pensionare stabilită în tabelul nr. 2 se diminuează conform tabelului nr. 2¹ – cel puțin 5 ani pentru un stagiul de 10 ani și cel mult 10 ani pentru un stagiul de 20 ani și mai mult. Deși, este stabilită o vârstă de pensionare diminuată pentru stabilirea pensiei în condiții avantajoase, prevederile legale au un grad de aplicabilitate redus, pentru că salariații antrenați în munci cu condiții deosebite trebuie să dispună de un stagiul de cotizare complet de 34 de ani, fapt care nu-i avantajează pentru că dreptul la pensie pentru limită de vârstă oricum este obținut la atingerea vârstei standard de pensionare.

Propunem revizuirea redacției alin. (2) al art. 42 din Legea nr. 156/1998, prin care stagiul de cotizare necesar pentru stabilirea pensiei în condiții avantajoase să fie diminuat cu numărul de ani cu care se reduce vârsta de pensionare, asigurând în așa fel ca persoanele angajate în condiții de muncă deosebite să-și poată efectiv stabili dreptul la pensie în condiții avantajoase fără nici o limitare.

c. De asemenea, suntem de părere că, inclusiv femeile care au născut și educat cinci și mai mulți copii ar trebui să beneficieze de înlesniri la obținerea dreptului la pensie pentru limită de vârstă. Actualmente, Legea nr. 156/1998 permite diminuarea vârstei standard de pensionare prin art. 41 alin. (2) (de la 1 iulie 2017). Astfel, pentru femeile care au născut și educat până la vârsta de 8 ani cinci și mai mulți copii se aplică vârstele standard de pensionare conform tabelului nr. 2, diminuate cu 3 ani, însă nu și stagiul de cotizare.

Din acest motiv, sugerăm completarea art. 42 din Legea nr. 156/1998 cu alineatul (4) - Pentru femeile care au născut și educat, până la vârstă de 8 ani, cinci și mai mulți copii, se stabilește stagiul total de cotizare necesar, diminuat cu 3 ani față

de cel prevăzut în tabelul nr. 5, pentru ca femeile care au născut și educat cinci și mai mulți copii până la vârsta de 8 ani să beneficieze nu doar de diminuarea vârstei standard de pensionare cu 3 ani, dar și a stagiului standard de pensionare de 34 ani.

II. Cu referire la perioadele necontributive asimilate stagiului de cotizare

Legea privind sistemul public de pensii nr. 156/1998 prevede:

Articolul 5. Stagiul de cotizare

(1) În sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive.

(2) Perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sunt:

g) perioadele în care au fost realizate, până la 1 ianuarie 1999, activitățile specificate la art. 50 alin. (1) lit. d)–f).

Articolul 50. Activitățile ce se includ în stagiul de cotizare

(1) În afară de perioadele specificate la art. 5, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfășurat următoarele activități până la 1 ianuarie 1999:

e) studiul în instituțiile de învățământ superior de zi;

(2) Modalitatea de includere în stagiul de cotizare a perioadelor indicate la alin. (1) se stabilește de către Guvern.

(3) Cheltuielile aferente includerii în stagiul de cotizare a perioadelor specificate la alin. (1) lit. d) - f) se acoperă de la bugetul de stat.

În activitatea practică CNAS a refuzat unei persoane de a include în stagiul de cotizare perioada necontributivă (până la 1 ianuarie 1999), când a urmat studiile de doctorat la zi.

Codul Educației stabilește în art. 12 structura sistemului de învățământ. Astfel, *sistemul de învățământ este organizat pe niveluri și cicluri în conformitate cu Clasificarea Internațională Standard a Educației (ISCED-2011)*:

a) nivelul 0 - educația timpurie:

- educația antepreșcolară;

- învățământul preșcolar;

b) nivelul 1 - învățământul primar;

c) nivelul 2- învățământul secundar, ciclul I: învățământul gimnazial;

d) nivelul 3:

- învățământul secundar, ciclul II: învățământul liceal;

- învățământul profesional tehnic secundar;

e) nivelul 4 - învățământul profesional tehnic postsecundar;

f) nivelul 5 - învățământul profesional tehnic postsecundar nonterțiar;

g) nivelul 6 - învățământul superior, ciclul I: învățământ superior de licență;

h) nivelul 7 - învățământul superior, ciclul II: învățământ superior de master;

i) nivelul 8 - învățământul superior, ciclul III: învățământ superior de doctorat.

Articolul 76. Structura generală a învățământului superior

(1) Învățământul superior se realizează pe două filiere: academică și profesională avansată.

(2) Învățământul superior este structurat pe trei cicluri:

a) ciclul I - studii superioare de licență (nivelul 6 ISCED);

b) ciclul II - studii superioare de master (nivelul 7 ISCED);

c) ciclul III - studii superioare de doctorat (nivelul 8 ISCED).

Conform art. 94 alin. (1) *Programele de studii superioare de doctorat se desfășoară în școli doctorale și se finanțează prin mecanisme distincte. Școlile doctorale se organizează în cadrul instituțiilor de învățământ superior, precum și în cadrul consorțiilor sau parteneriatelor naționale și internaționale, constituite inclusiv cu participarea organizațiilor din sfera științei și inovării.*

Reieșind din raționamentele expuse considerăm că studiile superioare de doctorat reprezintă studiul în instituțiile de învățământ superior de zi în sensul Codului Educației și art. 50 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 156/1998. Prin urmare, acesta ar fi temei de a fi incluse în stagiul de cotizare la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă.

La solicitarea Avocatului Poporului expediată Ministerului Educației și Cercetării nr. 12/7-50-1102 din 03.06.2022 de a se expune asupra problemei, Ministerul a susținut că aceasta excedează competența sa.

Din nou suntem în prezența unui factor care diminuează stagiul de cotizare, afectează mărimea pensiei pentru limită de vârstă sau chiar extinde în timp obținerea acestui drept din cauza numărului insuficient de ani pentru un stagiul de cotizare deplin.

Posibil că lacuna dată ține de aplicarea în practică și ar putea fi soluționată printr-un mecanism de aplicare a legii la nivelul autorității responsabile de calcularea și stabilirea dreptului la pensie.

În același timp pentru aplicarea echivocă și excluderea arbitrariului, venim cu ideea de a examina oportunitatea completării articolului 50 alin. (1) lit. e) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156/1998 cu sintagma „învățământ superior de doctorat la zi” sau cu o literă nouă.

III. Cu referire la protecția socială a asiguraților în cazul nedepunerii contribuțiilor de asigurări sociale de către angajator

În iunie 2021 Ombudsmanul a expediat o propunere de perfecționare a legislației către MSMPS și Guvernului RM cu inițiativa de a identifica și dezvolta un mecanism de asigurare a dreptului la pensie pentru categoria de persoane a căror contribuții de asigurări sociale, reținute din salariu, nu au fost transferate, din vina angajatorului, către bugetul asigurărilor sociale de stat.⁴ În redacția anterioară a Legii privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489/1999, angajatul era protejat prin art. 29, care prescria că

⁴ <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2021/06/04-2-9-din-16.16.21-Guvernul-RM-si-MSMPS-al-RM.pdf>

nedepunerea contribuției de asigurări sociale de către angajator nu afectează plata drepturilor cuvenite asiguraților. Prin modificările ulterioare⁵ această prevedere a fost exclusă, iar angajații au rămas în afara protecției sociale în cazurile când angajatorii manifestă rea-credință și nu transferă contribuțiile de asigurări sociale la stat. Propunerea a fost respinsă de către autorități, motiv pentru care sugerăm revenirea la subiect.

Redacția art. 5 alin. (6) din Legea 489/1999, în vigoare din 01.01.23, prin care *Casa Națională poate efectua înscrierea datelor în conturile personale de asigurări sociale ale persoanelor asigurate pentru care nu au fost prezentate, în termenele stabilite, declarațiile indicate la alin. (1) de către plătitorii de contribuții care au fost lichidați sau sunt în proces de lichidare, în condițiile corespunderii indicatorilor declarați în documentele aferente calculării și utilizării contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii cu documentele aferente impozitului pe venit prezentate Serviciului Fiscal de Stat în perioada respectivă. Modalitatea de înscriere a datelor în conturile personale de asigurări sociale se stabilește de către Casa Națională*, nu soluționează problema descrisă.

Comitetul pentru drepturile economice, sociale și culturale, în Comentariul general nr. 19 (dreptul la securitate socială - art. 9), a stabilit că, *întrucât fiecare om are dreptul la securitate socială, statele părți ar trebui să acorde o atenție deosebită acelor persoane și grupuri, care se confruntă, în mod tradițional, cu dificultăți în exercitarea acestui drept, inclusiv femeilor, șomerilor, lucrătorilor cărora nu le este asigurată protecție adecvată pe segmentul asigurării sociale, persoanelor care lucrează în sectorul informal al economiei*.⁶

Deoarece problema în continuare rămâne nesoluționată, o sugestie ar fi **recurgerea la amnistie fiscală** în conjunctura actuală de criză economică, măsură aplicată de exemplu în 2007. Legea pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului fiscal nr. 1164/1997 conține capitolul IV *Legalizarea capitalului și amnistia fiscală* și definește amnistia fiscală drept anularea restanțelor reflectate în sistemul de evidență al Serviciului Fiscal de Stat, al Casei Naționale de Asigurări Sociale, inclusiv în sistemul de evidență specială, la situația din 1 ianuarie 2007, la impozitele, taxele, la alte plăți, la majorările de întârziere și la amenzile aferente bugetului de stat, la contribuțiile de asigurări sociale de stat, la primele de asigurare obligatorie de asistență medicală, la majorările de întârziere și la amenzile aferente bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, neachitate la data punerii în aplicare a prezentului capitol, inclusiv amânate și eșalonate (reeșalonate) conform legislației în vigoare.

⁵ Operate prin Legea nr. 290/2016, disponibilă https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105768&lang=ro#

⁶ Comitetul pentru drepturile economice, sociale și culturale, Comentariul general nr. 19 (dreptul la securitate socială - art. 9), pct. 31, disponibil <https://undocs.org/ru/E/C.12/GC/19>

Măsura în cauză ar îmbunătăți situația persoanelor aflate în imposibilitatea obținerii dreptului la pensie echitabilă pentru limită de vârstă, care și-au onorat toate obligațiile față de bugetul asigurărilor sociale de stat.

IV. Cu referire la coeficienții de valorizare

Potrivit pct. 25 din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165/2017, baza de calcul a pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate de după 1 ianuarie 1999, **valorizat la momentul stabilirii pensiei**. Pct. 30- 31 stabilesc: Coeficienții de valorizare a venitului asigurat pentru anii 1999-2016 sunt specificați în anexa nr. 3 la prezentul Regulament. Pentru fiecare an ulterior, coeficienții de valorizare se aprobă prin Hotărâre de Guvern și se aplică la calculul pensiilor începând cu 1 aprilie. În cazul stabilirii pensiei în perioada de la 1 ianuarie până la 31 martie inclusiv, la **valorizarea venitului mediu lunar asigurat** se aplică coeficienții de valorizare pentru **anul anterior anului precedent celui de pensionare**.

Acest lucru a fost scos în evidență prin adresarea unui cetățean către Oficiul Avocatului Poporului, căruia la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă s-a aplicat pct. 31 din Regulament, acesta fiind născut în intervalul dintre 1 ianuarie – 31 martie. Persoana consideră că, astfel, a fost dezavantajată în comparație cu cei născuți după 31 martie și primește o pensie mai mică decât cea pe care ar fi primit-o dacă ar fi fost aplicat coeficientul de valorizare din momentul stabilirii pensiei și nu cel din anul anterior anului precedent celui de pensionare.

Diminuarea prestației de asigurări sociale pentru riscul asigurat (vârstă) din considerente ce rezultă din aplicarea legii, dar care ar putea fi modificate în beneficiul persoanelor, induce la necesitatea de a oferi posibilitatea reexaminării pensiei după stabilirea coeficientului de valorizare.

Nu este corect de a condiționa aplicarea unei formule matematice la calcularea pensiei pentru limită de vârstă, de data nașterii persoanei. Deoarece aceasta nu intră în spectrul de acțiuni volitive ale omului, dar influențează, într-un final, cuantumul pensiei, trebuie să existe o modalitate de reexaminare, după stabilirea coeficientului de valorizare pentru anul respectiv, a pensiei pentru limită de vârstă solicitanților născuți în intervalul 1 ianuarie-31 martie, pentru a nu le plasa în inferioritate față de cei născuți ulterior. Statul trebuie să evite orice acțiuni, ce tind a fi discriminatorii după un anumit criteriu sau situație.

În consecința ideilor expuse, **propunem găsirea unei modalități eficiente de calculare a pensiei persoanelor care se adresează în perioada 1 ianuarie-31 martie.**

V. Cu referire la stagiul de cotizare al persoanelor care îngrijesc un copil până la vârsta de 3 ani (altele decât părinții)

Problema identificată în cadrul ședinței de lucru cu reprezentanții Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova vizează art. 5 alin. (2) al Legii privind sistemul public de pensii 156/1998, care prevede că perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sunt: b) perioada de îngrijire a unui copil până la vârsta de 3 ani de către unul din părinți sau de tutore în caz de deces al ambilor părinți.

Conform alin. (4) art. 124 al Codului Muncii, concediul parțial plătit pentru îngrijirea copilului se acordă, în baza unei cereri în formă scrisă, tatălui copilului ori unuia din bunici sau unei alte rude care se ocupă nemijlocit de îngrijirea copilului, precum și tutorelui, în cazul în care persoanele indicate la alin. (1) nu utilizează concediul prevăzut la alin. (2). Astfel, bunei sau alte rude care îngrijesc un copil până la vârsta de 3 ani, la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă, nu pot beneficia de această perioadă la calcularea stagiului de cotizare.

În rezultat, se impune revizuirea lit. b) din art. 5 alin. (2) al Legii 156/1998, pentru ca toate categoriile de persoane care îngrijesc de un copil până la vârsta de 3 ani să poată folosi această perioadă pentru calculul stagiului de cotizare la stabilirea dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

Standarde internaționale

Securitatea socială ca drept fundamental este încorporată în câteva instrumente juridice ale ONU:

- Declarația universală a drepturilor omului

Art. 22 „Orice persoană, în calitatea sa de membru al societății, are dreptul la securitatea socială ...”.

Art. 25 par. 1 „Orice om are dreptul la ...asigurare în caz de șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în urma unor împrejurări necondiționate de voința sa”.

- Pactul Internațional privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale

Art. 9 „Statele părți la prezentul pact recunosc dreptul oricărei persoane la securitate socială, inclusiv la asigurare socială”.

Comitetul pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale a interpretat conținutul normativ al art. 9 din Pact în Comentariul General Nr. 19⁷ și menționează: Beneficiile, fie în numerar, fie în natură, trebuie să fie adecvate ca valoare și durată pentru ca fiecare să-și poată realiza drepturile la protecție și susținere a familiei, un standard adecvat de trai și acces adecvat la îngrijirea sănătății, astfel cum sunt cuprinse în articolele 10, 11 și 12 din Pact. Statele părți trebuie, de asemenea, să respecte pe deplin principiul demnității umane

⁷<https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=4slQ6QSmlBEDzFEovLCuW1a0Szab0oXTdImnsJZZVQdrCvvLm0yy7YCiVA9YY61Z8YHJWla0qOfZ9fbBAjHL%2fISC4lbLC8mquOIR6C2grPnTYKTk7TbHf5LmpV4xK%2fEs>

cuprins în preambulul Pactului și principiul nediscriminării, astfel încât să se evite orice efect advers asupra nivelurilor prestațiilor și asupra formei în care acestea sunt furnizate. Metodele aplicate ar trebui să asigure caracterul adecvat al prestațiilor. Criteriile de adecvație ar trebui monitorizate în mod regulat pentru a se asigura că beneficiarii sunt în stare să-și permită bunurile și serviciile, de care au nevoie pentru a-și realiza drepturile din Pact.

În Considerațiile adoptate în conformitate cu Protocolul opțional la Pact privind comunicarea nr. 10/2015⁸, Comitetul reamintește că dreptul la securitate socială este esențial pentru garantarea demnității umane a tuturor oamenilor. Dreptul la securitate socială are implicații financiare semnificative pentru statele părți, dar acestea sunt obligate să asigure cel puțin nivelul minim necesar de realizare a acestui drept. În special, aceștia trebuie să asigure accesul la programe de securitate socială care garantează nivelul minim necesar de servicii pentru toate persoanele și familiile, fără discriminare. Comitetul reamintește că articolul 9 din Pact recunoaște implicit dreptul la prestații pentru limită de vârstă. Statele sunt obligate să acorde o atenție deosebită promovării și protecției drepturilor economice, sociale și culturale ale persoanelor în vârstă și, în acest scop, se angajează să ia măsuri adecvate pentru a stabili sisteme generale de asigurări sociale obligatorii pentru bătrânețe.

Legislația care prevede plata unei pensii pentru limită de vârstă, condiționată sau nu de contribuții, generează un drept patrimonial care se încadrează în domeniul de aplicare al art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția europeană a drepturilor omului, pentru persoanele care îndeplinesc cerințele sale.⁹ De aici ideea că limitările aduse exercitării depline a dreptului la pensie pentru limită de vârstă atentează nu doar la securitatea socială, dar și la dreptul de proprietate al persoanei.

În baza argumentelor desfășurate supra, statutului conferit de Legea nr. 52/2014 și în scopul respectării dreptului la protecție socială adecvată, Avocatul Poporului

PROPUNE:

1. Revizuirea listei locurilor de muncă încadrate în condiții deosebite, pentru ca toți cei care, în realizarea atribuțiilor de serviciu, sunt supuși riscurilor ce pot afecta sănătatea, capacitatea de muncă și, în consecință, speranța de viață să fie favorizați la obținerea dreptului la pensie;
2. Revizuirea redacției alin. (2) al art. 42 din Legea nr. 156/1998, prin care stagiul de cotizare necesar pentru stabilirea pensiei în condiții avantajoase să fie diminuat cu

⁸ <http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=4slO6OSmlBEDzFEovLCuWlXt9%2fAm48919J%2bLiF0hYPdS5zdaTTqZVYOlza9UzW4zhYXv0aiW9D%2bmZdH%2fVFcavPwKfrzou9koiBIH5N4qqKu5vY2MX5o4OiefuKq4bBrk4PzkYa8TDkX0ZDggBvI%2bttu7JLUDLaafXcnek6wXIZE%3d>

⁹ Carson și alții împotriva Regatului Unit (MC), pct. 64)

numărul de ani cu care se reduce vârsta de pensionare, asigurând în așa fel ca persoanele angajate în condiții de muncă deosebite să-și poată efectiv stabili dreptul la pensie în condiții avantajoase fără nici o limitare;

3. Completarea art. 42 din Legea nr. 156/1998 cu alineatul (4) - Pentru femeile care au născut și educat, până la vârsta de 8 ani, cinci și mai mulți copii, se stabilește stagiul total de cotizare necesar, diminuat cu 3 ani față de cel prevăzut în tabelul nr. 5;
4. Examinarea oportunității completării articolului 50 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 156/1998 cu sintagma „învățământ superior de doctorat la zi” sau cu o literă nouă;
5. Recurgerea la amnistie fiscală în conjunctura actuală de criză economică pentru a soluționa problema pensionării cetățenilor ai căror contribuții de asigurări sociale nu au fost transferate la CNAS din vina angajatorului;
6. Identificarea unei modalități eficiente de calculare a pensiei persoanelor care se adresează în perioada 1 ianuarie-31 martie;
7. Revizuirea lit. b) din art. 5 alin. (2) al Legii 156/1998, pentru ca toate categoriile de persoane care îngrijesc de un copil până la vârsta de 3 ani să poată folosi această perioadă pentru calculul stagiului de cotizare la stabilirea dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

Despre decizia și acțiunile întreprinse cu privire la propunerea înaintată, Avocatul Poporului urmează a fi informat în termen de 60 de zile.

Cu respect,

Ceslav PANICO,
Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Ex.: Svetlana Rusu,
Liudmila Zarișneac
Tel.: 060002644